

Lokalekonomisk analys i **Venjan**

Inledning

En lokalekonomisk analys (LEA) innebär att det undersöks vart pengarna som finns att spenderas inom ett visst geografiskt område tar vägen. Stannar de i området eller spenderas de på annat håll? Efter att en LEA genomförts kan resultatet utgöra en grund för vilka projekt och handlingsplaner som är genomförbara i området i framtiden.

Undersökningen kan också visa på vilket ansvar och vilka möjligheter befolkningen själva har att påverka tillväxt och sysselsättning i området. Det geografiska område som lagts till grund för analysen är Venjans socken och består av byarna Venjan, Kättbo, Gövunda, Kättbölsen, Finngruvan, Landbobyn, Johannisholm, Siknäs, Ymo, Finnbodarna och Brintbodarna.

Målgruppen för denna LEA är ortsbor eller blivande ortabor, företagare, kommunala organ, politiker, ideella föreningar samt hela lokalsamhället. I Venjans socken vill vi behålla den service som finns idag, men också utvecklas vidare och visa den oändliga potential som finns i bygden för både privatpersoner och för företag.

Venjans socken

Venjan är den minsta av Dalarnas gamla socknar; idag bor det omkring 600 personer i bygden. Venjan bildade en egen församling 1607 och år 2007 fyllde Venjan 400 år.

Venjans socken består av byarna Venjan, Vinnsälgen, Kättbo, Gävrunda, Kättboåsen, Sikkäs, Landbobyn, Finngruvan, Johannisholm, Finnbodarna och Brintbodarna. Venjan ligger norr om Världs utlopp i Venjansjön och övriga byar söder om sjön, "Sörömsjöbygden".

Här lever man ännu i stor omfattning på näringar som funnits i generationer. Skogen har en mycket stor betydelse för bygden, på myrarna runt om i Venjans socken plockas årligen många hinkar av "skogens guld", hjortronen, som är nägot av bygdens ädelmärka, och i Venjansjön fiskas den unika venjansäken.

Från Venjans socken tar du dig enkelt till Sälenområdet, Mora, Malung, Årjedalen eller Vansbro.

Alla större orter i norra Dalarna ligger med Venjans socken som ett närliggande centrum vilket gör att du både som turist eller fastboende har lätt att finna utflyktsmål och arbetstillfällen inom ett stort geografiskt område om du väljer Venjan som din centralort.

Photo: Maria Månberg

Venjansmålet

Under 1500-talet var Venjan en förmögen och ansedd del av Mora socken och Venjansmålet var en variant av det språk som talades i Mora med omnejd.

År 1607 blev Venjan en egen socken, men under 1700-talet och framåt var det kalla och biträna tider så Venjans socken blev alltmer fattigt. I Mora ansåg man Venjan vara en fattig bygd. Det man i huvudsak levande sig på var båt-bygge och laggörstilverkning. Venjanskarlarna for söderut genom Dale-Järna för att sälja sin hemalöjd.

Det stora övervåldigande centrum för venjansbornas försäljning var dock Grundsås marknad utanför Elverum i Norge. Här accepterades venjanskarlarnas uppslappade västerdalska glosor och de kände sig välkomna.

Kort sagt är venjansmålet såväl till sin grammatiska struktur som till viss del av ordförrådet en variant av moramål, men har alltså sedan ett par århundraden infiltrerats med västerdalska och norska.

Entreprenörer:

- Bensinstation med bensin och diesel samt verkstadsverksamhet
- Camping med badplats i Verjan
- Certifierad massaör och Lic. personlig tränare/styrketräningsinstruktör
- Entreprenör på orten inom grävning, avloppssystem, bygg och reparation av hus/fastigheter samt snickerier, murning, elektriker och rörmokari.
- Gasolförsäljning, bilreparationer, maskinförsäljning och däckförsäljning samt service.
- Köttproducenter (nöt och flärkött) samt potatisodling. Skogsentreprenörer med avverkning samt skötsel av skog. Vägunderhåll
- Redovisningsföretag
- Restaurang med camping i Johannisholm
- Sirkås vandrarhem
- Stugby med äventyrsinriktning i Johannisholm
- Tempo - Bygdens butik i Verjan som är ombud för Apoteket, ATG, Kassajrot, Schenker, DHL, Sveraka spel, Systembolaget och Postnord.

Sport och friluftsliv:

- Aktivitetshus i Venjan med bowling och luftgevårs/pistolskytte
- Bouleplan
- Cykelleder
- Fiske i ett flertal vatten så väl "put and take" som fiske i åar och tjärnar, viss troling i Venjansjön. Se VN för mer info
- Fotbollsplan, Näsvalen
- Gym och gymnastikhall
- Multisportarena
- Simhall
- Skidstadion - Eljusspårmanövrar/löpar/skidspår
- Kanotleder
- Skoterleder
- Stora jaktmarker 39 000 ha plus flera olika skyttebanor.
- Vandringsleder, flertal
- Venjans AIK, idrottsförening som är aktiv inom olika idrotter
- Vildmark med flera Naturservat

Kultur/turism:

- Baganstugor i Kättbo, Landbobyn och Venjan
- Gammalgårdar i Landbobyn och Venjan
- Gävunds dansbana
- Folkparken i Venjan, belägen vid Venjansjön
- Karnevalen i Venjan, i början på augusti varje år
- Klubbstuga med uthyrmingsmöjligheter, bastu och duscher
- Ordenshuset, möjlighet för uthyrning
- Kvannaftnar, Kräggå kvarn (sommars)
- Kyrkblåt, Siknäs
- Kättboårens fäbod arrangerar fäboddagar under sommaren
- Midsommarfirande enligt tradition i Kättbo, Landbobyn, Norrgårdsåal och Venjan
- Museum med utställning, Venjan
- Sockenveckan, v. 28 stora hemvänderveckan för många, olika aktiviteter i hela bygden, Restaurangtält i Venjan.
- Venjanslöjd, med hemsöjdsalster
- Ängbåten Tomten, Venjan

Socialt/kommunalt/välfärd:

- Bibliotekaffäl
- Busförbindelser mot Mora och Malung, se Delatrafika tidtabell
- Distriktsakbörskamottagning
- Fiber är installerat i stort antal fastigheter på orten, utbyggnad pågår
- Frivilligt brandvärm i Gävunda och Venjan
- Grundskola i Venjan, F-ärskurs & samt förskola- och fritidsverksamhet
- Hjärtstartare finns hos brandvärmerna samt tvättstugan i Kättbo
- Jungglärden och Galloglärden är orternas äldreboenden, hemtjänst utgår från Jungglärden
- Kättbo bystuga
- Kättbo kapell
- Lantbrevbärare
- Sörens bygdegård
- Sörens kyrka
- Teater och festlokal, Venjans ordenshus
- Venjans intresseförening, Venjans-rytt, "Rydda till Venjagruppern", Sockenveckan
- Venjans kyrka med församlingshem
- Återvinningstation/er där du kan slänga glas, tidningar, kartong, plast, plåt, batteri, mm.

Fakta Venjans socken ekonomi/ arbetsmarknad

Befolkning: 583

Antal hushåll: 313

Antal fastigheter permanent bebodda: 302

Antal förvärvsarbetsande: 253

Medianinkomst: 269 000 kronor

38 % bor och arbetar i området

49 % pendlar ut från området, varav

71 % till Mora,

23 % Sälen och Malung,

7 % till Orsa, Årevalen och Vansbro

13 % pendlar in till området

De största arbetsgivarna inom bygden

Mora Kommun, särskilt äldreboende

Förskola, skola

Bygg, entreprenad,

Handel

Naturresurser

Skogen har stor betydelse för bygden. Venjan är känt för sina unika hjörteomarker. Här finns också gott om blåbär, lingon och svamp. Vandrings, skoter och cykelleder. Venjansjön med rent vatten och fina badställen. Fina vattendrag för kanotleder. Många fantastiska fiskevatten. Motions/löpar och skidspår. Vildmark med flera naturreservat och medeltida läbodar.

Naturresurser finns som vindkraftverk och vattenkraft, skogsråvara.

Venjans socken är kanske det unika smultronstället som du har letat efter.

Bygdens Köpkraft	I bygden	Utanför bygden	Summa Mkr
Utgiftspost			
Köpta livsmedel	5,4	4,1	9,5
Alkoholfria drycker	0,5	0,3	0,8
Utemåltider	0,1	1,9	2,0
Alkoholhaltiga drycker (starköl)	0,2	0,8	1,0
Tobak	0,4	0,2	0,6
Förbrukningsvaror	0,2	1,5	1,7
Hushållstjänster	0,2	6,2	6,4
Kläder och skor	0	3,9	3,9
Bostad	4	17,6	21,6
Möbler, inventar, textil, utrustning	0,3	4,0	4,3
Hälsa- och sjukvård	0,1	1,6	1,7
Transport	3	9,6	12,6
Fritid och kultur	3,2	13,7	16,9
Totalt Mkr	17,6	66,3	83,9

Venjan, navet i Norra Dalarna

Framtidsvision:

Om 10 år är Venjans socken en levande, växande by med invånare som uppskattar livet på landet och vill bo i en levande landsbygd. Det finns då många barnfamiljer, ett större utbud av olika boende genom att fler säljer/lyr ut sina tomma hus så att det kan nyttjas av såväl unga som seniorer eller den uppkopplade familjen som vill bo nära naturen.

Att privata aktörer har satsat på boende i form av lägenheter med markkontakt!

Att kommunen har byggt ut äldreboendet med flera platser och renoverat i övertgt till god standard på dess gamla lägenheterna. Köket har byggts ut för att kunna servera såväl skolan som Kafé och konferensgrupper med mat.

Turism:

Venjan är genom byns arbete med marknadsföring ett välkänt begrepp i hela Sverige. Vår natur är en av de vackraste. Att det finns ett aktivitetscenter med möjlighet till olika aktiviteter som ex. skoter, hundspann, fågelsköddning.

Möjlighet till paketerbjudande med boende och ett stort utbud av aktiviteter som friluftsliv/ fiske/skoterkursutbildning/träningsläger/jägarexamen/ bärplockning.

Större utnyttjande av närheten till Vasaloppserien.

Arbete:

Att någon/några kan erbjuda hushållsarbete tjänster, transport, underhållsarbete . Olika tjänster kan erbjudas genom exempel ett alltjänstföretag, egenanställningsföretag, ekonomisk förening. Kanske en pensionspool? Flera tjänster har skapats på den utbyggda Juntgården.

Café, restaurang, möjlighet att erbjuda mat till grupper etc.
Att fibern lockar fler att bo i bygden tack vare möjlighet till olika distansjobb. Även ett utökat intresse för att bo och studera på distans.

En mindre industri till bygden.

Att locka fler hantverkare med egna företag till bygden, elektriker, rörmokare etc.

Socialt:

Att det finns en samlingspunkt i byn, förslagsvis i aktivitetshuset, där alla invånare har möjlighet att träffas regelbundet. Det kan exempelvis ibland serveras lättare förtäring en annan gång enklare mat. Anevaret för samlingspunkten delas upp på olika frivilliga personer.

Att vi håller ett öppet kalendarium för hela bygden för olika aktiviteter, nyheter, viktiga meddelanden etc.

Välkommen till Venjan
www.venjan.se

Kontakta oss:

Venjans Intresseförening

E-post till styrelsen för intresseföreningen:

info@venjan.se

COMPANION

Region
Gävleborg

